

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 1 (1) қаңтар-наурыз 2014

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
электрондық ғылыми
журнал

2014, № 1(1)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2014, № 1(1)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2014, № 1(1)

Құрылтайшы:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Басредактор

Әбжанов Хангелді Махмұтұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Теленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова
Комитета науки Министерства образования и науки Республики Казахстан

Главный редактор

Абжанов Хангелді Махмұтович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о
регистрации: № 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год
(в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology
of the Committee of Science Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Editor-in-chief:

Abzhanov Khangeldi Makhmutovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseytova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, registration certificate: No. 14602-ИА dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

FTAXP / MPHTI / IRSTI 03.20.

SPIRITUAL-CULTURAL INFLUENCE OF IRAN TO KAZAKHSTAN AFTER PURCHASING INDEPENDENCE**Zhengis Zh.^{1**}, M. Atik Sultan K.²**¹Al-Farabi Kazakh NU (Almaty, Kazakhstan)

Candidate of Historical Sciences, Head of the Department of Iranian Studies of the Faculty of Oriental Studies

E-mail: zhzhengis@gmail.com

*Corresponding authors

²Al-Farabi Kazakh NU (Almaty, Kazakhstan)

Student of 1 year study master's degree of Oriental Studies Faculty of Oriental Studies

Abstract. The change in the geopolitical situation on the northern borders of Iran after the collapse of the Soviet Union meant that for the first time in several centuries Iran was left without the land borders that it had with the Soviet Union. The emergence of the independent republics of Central Asia in 1991 gave Iran the opportunity to get acquainted with the region with which it once had close historical and cultural ties. These ties have their roots back in the sixth century BC, when the region was under the rule of the Achaemenid empire. Bukhara in present-day Uzbekistan is known as the historical center of Persian culture and literature, and Farsi remained a language of literature, science and diplomacy in Central Asia and after "Turkification" of the region in the X-XI centuries. Central Asian states tend to pursue an independent, independent foreign policy and foreign economic policy. The approaches of these countries are based on historically formed political and cultural ties with the Islamic Republic of Iran, the role of Iran in international and regional affairs, the influence of Iran in the Muslim world and, accordingly, the possibility of promoting its interests in Islamic states, as well as in mutually beneficial trade- Economic relations. The article analyzes Iran's attempts to use the historical and cultural prestige that it traditionally used in Central Asia to expand its economic And political influence in the region. This desire is clearly seen in the example of the growing activity of Iran in Kazakhstan. The author shows that the religious situation in Central Asia is not a factor in the development of Iran's relations with the countries of the region. At the same time, Tehran's regional ideological interest, connected with the spread of Islamic influence through economic and cultural cooperation, remains topical

Keywords: Iran, Central Asia, Kazakhstan, Islam, culture, history, cooperation, politics, economics.

ТӘУЕЛСІЗДІК АЛҒАННАН СОҒҒЫ ИРАНЫҢ ҚАЗАҚСТАНҒА РУХАНИ-МӘДЕНИ ЫҚПАЛЫ**Жеңіс Ж.^{1*}, М. Атик Султан К.²**¹Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (Қазақстан, Алматы)

Тарих ғылымдарының кандидаты, Шығыстану факультетінің ирантану бөлімінің меңгерушісі

E-mail: zhzhengis@gmail.com

*Автор-корреспондент

²Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (Қазақстан, Алматы) Шығыстану факультетінің 1 курс магистранты

Андатпа. Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін Иранның солтүстік шекараларындағы геосаяси жағдайдың өзгеруі бірнеше ғасырларда алғаш рет Иранның Кеңес Одағымен болған құрлықтық шекарасыз қалғанын білдірді. 1991 жылы Орталық Азияның тәуелсіз республикаларының пайда болуы Иранға бір кездері тығыз тарихи және мәдени байланыста болған аймақпен танысуға мүмкіндік берді. Бұл байланыстар біздің дәуірімізге дейінгі алтыншы ғасырда, аймақты Ахеменидтер империясы басқарған кезде пайда болды. Қазіргі Өзбекстандағы Бұхара парсы мәдениеті мен әдебиетінің тарихи орталығы ретінде танымал, ал парсы тілі Орталық Азияда және X-XI ғасырларда аймақты "түркілендіруден" кейін әдебиет, ғылым және дипломатия тілі болып қала берді. Орталық Азия мемлекеттері, әдетте, тәуелсіз сыртқы саясат пен сыртқы экономикалық бағытты жүргізеді. Бұл елдердің тәсілдері Иран Ислам Республикасымен тарихи қалыптасқан саяси және мәдени байланыстарға, Иранның халықаралық және аймақтық істердегі рөліне, Иранның мұсылман әлеміндегі ықпалына және сәйкесінше ислам мемлекеттерінде өз мүдделерін ілгерілету мүмкіндігіне, сондай - ақ өзара тиімді саудаға негізделген - экономикалық қатынастар. Мақалада Иранның аймақтағы экономикалық және саяси ықпалын кеңейту үшін Орталық Азияда дәстүрлі түрде қолданған тарихи және мәдени беделін пайдалану әрекеттері талданады. Бұл тілек Иранның Қазақстандағы өсіп келе жатқан белсенділігінің мысалында айқын көрінеді. Автор Орталық Азиядағы діни жағдай Иранның аймақ елдерімен қарым-қатынасын дамытудың факторы емес екенін көрсетеді. Сонымен бірге, экономикалық және мәдени ынтымақтастық арқылы ислам ықпалының таралуына байланысты Тегеранның аймақтық идеологиялық қызығушылығы өзекті болып қала береді.

Түйін сөздер: Қазақстан, Иран, араб елдері, Шығанақ, орталық азия аймағы, қатынастар, көпжақты ынтымақтастық.

ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЫЕ ВЛИЯНИЕ ИРАНА В КАЗАХСТАН ПОСЛЕ НЕЗАВИСИМОСТИ

Женис Ж.^{1*}, М. Атик Султан К.²

¹КазНУ имени аль-Фараби (Казахстан, Алматы)

Кандидат исторических наук, заведующий отдела иранистики факультета Востоковедения

E-mail: zhzhengis@gmail.com

*Автор-корреспондент

²КазНУ имени аль-Фараби (Казахстан, Алматы) магистрант 1 курса факультета Востоковедения

Аннотация. Изменение геополитической ситуации на северных границах Ирана после распада Советского Союза означало, что впервые за несколько столетий Иран остался без сухопутных границ, которые у него были с Советским Союзом. Возникновение независимых республик Центральной Азии в 1991 году дало Ирану возможность познакомиться с регионом, с которым у него когда-то были тесные исторические и культурные связи. Эти связи уходят своими корнями в шестой век до нашей эры, когда регион находился под властью империи Ахеменидов. Бухара в современном Узбекистане известна как исторический центр персидской культуры и литературы, а фарси оставался языком литературы, науки и дипломатии в Центральной Азии и после "тюркизации" региона в X-XI веках. Государства Центральной Азии, как правило, проводят независимую внешнюю политику и внешнеэкономическую направленность. Подходы этих стран основаны на исторически сложившихся политических и культурных связях с Исламской Республикой Иран, роли Ирана в международных и региональных делах, влиянии Ирана в мусульманском мире и, соответственно, возможности продвижения своих интересов в исламских государствах, а также во взаимовыгодной торговле - Экономические отношения. В статье

анализируются попытки Ирана использовать исторический и культурный престиж, которым он традиционно пользовался в Центральной Азии, для расширения своего экономического и политического влияния в регионе. Это желание отчетливо видно на примере растущей активности Ирана в Казахстане. Автор показывает, что религиозная ситуация в Центральной Азии не является фактором развития отношений Ирана со странами региона. В то же время региональный идеологический интерес Тегерана, связанный с распространением исламского влияния через экономическое и культурное сотрудничество, остается актуальным.

Ключевые слова: Иран, Центральная Азия, Казахстан, ислам, культура, история, сотрудничества, экономика, политика.

Introduction

After decades of Russian and Soviet domination, Central Asia is once again emerging as a geo-politically critical region in the world politics. Although Central Asia has re-emerged as an unexpected spin-off of the Soviet collapse, the region, due to several crucial factors, assumes strategic significance in its own right, and therefore, it cannot be treated simply in the context of the end of the Cold War. The concept of Central Asia is not merely geographical and political but deeply historical and civilisational, the importance of which, particularly in India, formed the lesson beginning with the ancient times of our history. The region's description as an area of great strategic importance to India had always been a part of Indian consciousness. The region enjoys a unique geo-strategic position not only being in the centre of Asia but also in the heart of Eurasia. The region is located at the intersection of different regions, comprising different civilisations (Persian, Indian, Chinese, European, Turkic and Arabian). The region also forms a link between Russia, China and the Islamic world [1].

Iran has traditionally entered the sphere of geopolitical interests as the leading world powers - Russia and the US, as well as the states of Central Asia. This is primarily due to the geostrategic location of Iran and its access to the Gulf and the Caspian Sea, historically political-economic and cultural ties, the passage through Iranian territory of large transport routes, the existence of long-term economic and trade interests, large-scale investments in industrial and infrastructure facilities. An important factor is the political, economic and spiritual influence of Iran in the regions of the Gulf, Transcaucasia, and Central Asia, which requires careful consideration when planning and implementing both the political line and serious economic projects.

It deserves attention as a coincidence or similarity of the interests of the states of the "triangle", which makes it possible to assume, of course, within the framework of their interests, if not the agreed, similar line, and the main differences and, moreover, the contradictions between them. There is no doubt that the military and political penetration of the US into the Central Asian and Transcaucasian regions runs counter to Iran's geopolitical interests. US support for the accession of the countries of these regions to NATO objectively contributes to increasing tensions in their relations with Iran. The creation of US military bases under the pretext of an anti-terrorist campaign in Afghanistan and the establishment of military-technical cooperation with the countries of Central Asia and the Caucasus significantly increase the tension factor in the post-Soviet space, which we regard as a sensitive sphere of national, vital interests. For Iran, it is clear that in the event of a sharp deterioration of relations with the United States, these bases can be used as bridgeheads and points of support for combat operations against Iran. The presence of US troops in Afghanistan, Iraq, a powerful naval grouping in the Gulf is not only a means of pressure on Iran, but also an additional source of tension, greatly increasing the factor of unpredictable "collision". So, practically during each exercises in the Gulf both Iranian and American forces come reports of conditional, for example, "radar" attacks of each other, which, in the context of the current tense situation, may well develop into a local conflict [2].

The Central Asian states are seeking to conduct an independent foreign policy and foreign economic policy independent of the United States (and this is emphasized in their contacts with the

Iranians in every possible way). The approaches of these countries (without differentiation according to the interests of specific EU countries) are based on the following priorities as a whole:

- Historically established political and cultural ties with the Islamic Republic of Iran;
- taking into account the role of Iran in international and regional affairs;
- the influence of the Islamic Republic of Iran in the Muslim world and, accordingly, the possibility of promoting their interests in Islamic states;
- mutually beneficial trade and economic relations.

In the early 1990s, immediately after the collapse of the USSR, after discovering the vast undeveloped market space, Iran rapidly intensified in the new states of Central Asia, primarily in Tajikistan, Uzbekistan and Turkmenistan. Many observers of regional processes often assert that, intensified in the region, Iran continues to follow one of the important ideological concepts of its official foreign policy - the idea of "exporting the Islamic revolution" wrote Z. Brzezinski in the 1990 [3,46].

Such an assessment has already turned into one of the most stable stereotypes of international life. However, in relation to the countries of Central Asia, these statements are in fact unfounded. The post-Soviet history of the countries of Central Asia knows many examples of influence on the religious sphere by a number of other states - Turkey, Pakistan, Saudi Arabia, Kuwait, but not Iran with its Shiite doctrine in the region of the prevalent spread of the Sunni madhhab. In general, in the 1990s, Iranian influence was limited to a certain expansion to local markets of Iranian goods (in scale not comparable to the expansion of Chinese or even Turkish) [4]. Another success of Iranian policy in the region can be considered the creation of a network of cultural centers that involved a certain circle of cultural figures and part of the population in its sphere of influence.

Since the beginning of the 1990s, Iran's actions have seen a desire to form a common Islamic space in the Central Asian region. However, due to the demands of time and circumstances, he changed his direction towards economic and cultural cooperation with the spread of Islamic influence against the background of the intensification of the Islamization of the population (especially youth) and the increasing role of Islam in the public and political life of the society of the Central Asian states.

Iran is the center of the Shiite branch of Islam and ideology, 89% of the population is Shiite, Sunni - about 9%. Shiism in Iran is the state religion. According to available historical data, Shiites have always sought to create a theocratic state. In this regard, Iran is the ideal of the state system of Shi'ism.

It is much easier for Iran to establish religious contacts with Tajikistan, where the bulk of the inhabitants of the Gorno-Badakhshan region belongs to the Ismaili branch of Shiism and where the Islamic Party of Tajikistan, which has a political weight in the country, officially operates. This party actively participates in the political process, has two seats in the parliament, promotes social programs and advocates for the strengthening of the role of Islam in society. More than half of the members of the party are women. The Islamic factor becomes political. At this time, the religious situation in Tajikistan is very complex, the development of a radical ideology is very high due to the prevailing socio-political situation in the country. According to official data, 99% of the population of the country professes Islam [5].

Official Islam in Kazakhstan is based on the Sunni sense of the Hanafi madhhab, more than 75% of the country's population professes it, 2 228 mosques are registered. Islam as a religion does not have a significant impact on the political processes in the country.

The development of Islam is under the strict control of the state, any independent religious trends are pursued. To counter various radical currents, the government of Kazakhstan is working to improve the Islamic education system, training and takes tougher measures against supporters of radical Islam. However, the violent methods used by the power structures and the unfavorable socio-economic situation in the republic increase the supporters of radical Islam. In the historical geography of Iran, this region has always occupied a considerable place: Central Asia and Iran are

literally permeated with mutual cultural ties. The theme of cultural ties, as will be shown below, appears regularly in Iran's foreign policy concepts in connection with Central Asia and in this sense defines an important aspect of Iranian diplomacy. After 1991, one can observe how Iran constantly tries to use cultural and historical community as the basis for developing relations and, possibly, spreading its influence in Central Asia. This became especially noticeable during the presidency of M. Khatami (1997-2005). Then Iran's foreign policy, most likely, made a significant "turn to the culture": the publication of the "Dialogue of Civilizations" Khatami identified one of the key elements of Iranian public diplomacy. And although M. Ahmadinejad in foreign policy returned to the old revolutionary rhetoric, the emphasis on culture in relations with the states of the region has not disappeared, and "in the field", Iran in fact did not cease its cultural initiatives at that time. This was particularly noticeable in the attempts of the Islamic Republic to expand relations with the related people of Tajikistan and, to a lesser extent, Afghanistan. Literature: The factor of Islam in Iran's relations with the Central Asian countries [6].

Cultural activity in Kazakhstan was traditionally enjoyed by Iran as a low priority - the main field of relations between the two countries was not culture, but cooperation in the oil and gas sector (in this area, the parties achieved some, however, modest successes), and from time to time and contradictions due to disagreements on the legal regime of the Caspian Sea. The first memorandum on cultural cooperation with Kazakhstan was signed in 1996, and since then, the JISC has annually held weeks of cultural Iran in Kazakhstan, presenting Iranian films, works of art and research. In addition, since 2001 the Center has published books and journals in Kazakh, Farsi and Russian, primarily relating to Iranian culture, historical ties between Iran and Central Asia, and the teaching of Farsi. . The leader of the OICS M. Araki visited Kazakhstan with visits in April 2005 and August 2006 - the last visit was an integral part of his regional tour, aimed at expanding Iranian cultural activities in Central Asia. During this tour, he stressed the need to sign a communiqué on the development of cultural ties. Later, the JIU acted as the coordinator of the organization and holding of the exhibition of Iranian culture in Astana at the end of 2006, and in 2007 during the state visit of the President of Kazakhstan N. Nazarbayev to Iran, the ministries of culture of the two countries signed memorandums on expanding cooperation in the field of cultural tourism and admission of Kazakhstani scientists to the Iranian archival information [7]. Efforts to develop cultural ties, although modest in scope, were also reciprocal. The main site of cultural ties was the Iranian city of Gorgan, in part because of the fact that there is a significant Kazakh diaspora there. In Gorgan a Kazakh cultural center was created, and in 2009 the government of Kazakhstan opened a consulate in the city. In Tehran, the Iran-Kazakhstan Friendship Society is also operating, organized in 2010. This organization defines itself as a "non-governmental, non-political, non-profit" association whose goal is to strengthen ties between the two countries in a number of areas. The company is led, in the main, by representatives of Iranian business and academic circles. In December 2013, it organized a conference dedicated to Iran-Kazakhstan cultural and civilizational relations [8].

Thus, the religious situation in Central Asia is not a factor in the development of Iran's relations with the countries of the region. At the same time, Tehran's regional ideological interest, connected with the spread of Islamic influence through economic and cultural cooperation, remains topical.

References

1. Tokonaliyeva R. <http://www.easttime.ru/analytics/iran/faktor-islama-v-otnosheniyakh-irana-s-tsentranoaziatskimi-stranami/5622> (date of the appeal: 09.02.2010).
2. Iran: geostrategy and geopolitics // URL: <http://www.wpru.ru/archives/1917> (date of the appeal: 09.02.2010).
3. Brzezinski Z. Game Plane: A Geostrategic Framework for the Conduct of the U.S. Soviet Contest. - Boston, N.Y., 1986, 288 p.
4. Stobdan P. Central Asia in Geo-Political Transition. - Research Fellow, IDSA <http://www.idsa-india.org/an-apr8-8.html> (date of the appeal: 09.02.2010).
5. Tajikistan leads in Central Asia in terms of the number of officially registered mosques. // URL: <http://www.islamsng.com/tjk/news/6026> (date of appeal: 09.02.2010).

7. Edward E. Ustnij E. The external cultural policy of Iran in Central Asia: a demonstration of political pragmatism // <http://www.academia.edu/10296184/%D0%92%D0%9D%D0%95%D0%A8%D0%9D> (date of circulation: 01/05/2017).

МАЗМҰНЫ

Атығаев Н.	
МОҒҰЛДАРДЫҢ ИСЛАМДЫ ҚАБЫЛДАУЫ (МЫРЗА МҰХАММЕД ХАЙДАРДЫҢ «ТАРИХ-И РАШИДИ» МӘЛІМЕТТЕРІ БОЙЫНША).....	8
Бейсеғұлова А.	
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРАШАЙ ЖӘНЕ БАЛҚАР ЭТНОСЫНЫҢ САНЫ МЕН ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ОРНАЛАСУЫ.....	16
Бейсенов А.	
САРЫАРҚА – КӨНЕ МӘДЕНИЕТ ӨЛКЕСІ.....	25
Бейсенов А., Жұмабекова Г., Базарбаева Г.	
САҚ ДӘУІРІНДЕГІ САРЫАРҚА ТАЙПАЛАРЫНЫҢ КӨРКЕМ МӘДЕНИЕТІ.....	32
Белоус Г.С.	
О.А. ШКАПСКИЙ ХІХ ҒАСЫРДЫҢ АЯҒЫ МЕН ХХ ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ДАЛАСЫНДАҒЫ АГРАРЛЫҚ САЯСАТ ТУРАЛЫ.....	37
Досанова Р.Ш.	
Н.Ә. НАЗАРБАЕВ «МӘНГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНЫҢ ГЕНЕРАТОРЫ.....	50
Досанова Р.Ш.	
ҰЛТТЫҚ ИДЕЯ «МӘНГІЛІК ЕЛ» ЖӘНЕ ОНЫҢ ИНСТИТУЦИОНАЛДЫҚ РЕФОРМА БОЙЫНША ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ.....	56
Есімова Ж.Қ.	
ТЫҢ ИГЕРУ КЕЗЕҢІНДЕ ҚОС ТІЛ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЭТНИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕР.....	60
Есімова Ж.Қ.	
АЛҒАШҚЫ ТЫҢ ИГЕРУШІЛЕРДІҢ МӘДЕНИ-ТҰРМЫСТЫҚ ЖАҒДАЙЫ.....	74
Жеңіс Ж., А. Дияб Н.	
ИРАНЫҢ ҚАЗАҚСТАН МЕН ШЫҒАНАҚ ЕЛДЕРІМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫНДАҒЫ РОЛІ.....	85
Жеңіс Ж., М. Атик Султан К.	
ТӘУЕЛСІЗДІК АЛҒАННАН СОҢҒЫ ИРАНЫҢ ҚАЗАҚСТАНҒА РУХАНИ-МӘДЕНИ БЫҚПАЛЫ.....	91
Иембекова М.О.	
СИРИЯДАҒЫ ҚАҚТЫҒЫСТЫ РЕТТЕУ БАҒЫТЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯ ЖӘНЕ ОҒАН ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАТЫСЫ.....	97
Исламбекқызы Ж.	
ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ ЖАЛАҒАШ АУДАНЫНА 1960-ШЫ ЖЫЛДАРЫ ҚОНЫС АУДАРҒАН ОТБАСЫЛАР.....	105
Исова Л.Т.	
ЖАҒАҢДАНУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯЛЫҚТЫҢ ГЕОСАЯСИ ӨЛШЕМДЕРІ.....	110
Исова Л.Т.	
ҚАЗІРГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢДІК ЖҮЙЕСІ ҚАРСАҢЫНДАҒЫ СОЛТҮСТІК АФРИКА МЕН ТАЯУ ШЫҒЫС МЕМЛЕКЕТТЕРІ.....	119
Исова Л.Т.	
СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚ-МОҢҒОЛ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ БАСЫМ-БАҒЫТТАРЫ.....	127

Калемшариев Е. «МОҢҒОЛ ҚҰПИЯ ШЕЖІРЕСІ» ЖАЗЫЛҒАН УАҚЫТЫ ЖАЙЛЫ ҒАЛЫМДАРДЫҢ ПІКІР ТАЛАСТАРЫ.....	136
Камалов А.К., Сауданбекова Ш.Т. ҚАЗАҚТАР МЕН ЖАПОНДАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ ДҮНИЕТАНЫМЫНДАҒЫ ЫРЫМ-ТИЫМ, РӘМІЗДЕР, СЕМИОТИКАЛЫҚ ТАЛДАУ.....	141
Картаева Т.Е. ТАРИХИ ЗЕРТТЕУЛЕРДЕГІ ФОТОДЕРЕКТЕРДІҢ ТАРИХИ-МӘДЕНИ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	146
Қилыбаева П.Қ. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ҚАЗІРГІ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	155
Қилыбаева П.Қ., Нұрсұлтанова Л.Н. ОРТАЛЫҚ АЗИЯ АЙМАҒЫНДАҒЫ СУ МӘСЕЛЕСІ: САЯСИ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	163
Күзембаева Ә.Б., Байкушикова Г.С. ИЗРАИЛЬДІК ЛОББИЗМНІҢ АҚШ-ТЫҢ СЫРТҚЫ САЯСИ БАҒЫТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ЫҚПАЛЫ ЖӨНІНДЕ.....	172
Күзембай С.А. АБЫЛАЙ ХАН – ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ АЗАТТЫҒЫНЫҢ СИМВОЛЫ («МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ МӘСЕЛЕСІ АЯСЫНДА).....	178
Құрманбаева Қ.С. САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІНГЕ ҰШЫРАҒАНДАРДЫҢ АРЫЗ-ШАҒЫМДАРЫ ТАРИХИ ДЕРЕК РЕТІНДЕ (XX ғ. 20-30 жж.).....	184
Мақашева К.Н., Сейдахметова А.А. ОҢТҮСТІК АФРИКА РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АПАРТЕИД ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ САЯСАТ МӘСЕЛЕСІ ЖӨНІНДЕ.....	189
Мақашева К.Н. ҚАЗАҚСТАН-ФРАНЦИЯ: ХХІ ҒАСЫРДАҒЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ СЕРІКТЕСТІК ЖӨНІНДЕГІ МӘСЕЛЕДЕ.....	199
Мейрманова Г.А., Жандыбаева С.С. ДАЛАЛЫҚ ЭТНОГРАФИЯНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	208
Мурзаходжаев Қ.М. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖӘДИДТІК ҚОЗҒАЛЫСТЫҢ ТАРИХНАМАСЫ.....	215
Нұрғазықызы Д. ЗИЯТ ШӘКӘРІМҰЛЫНЫҢ ТҰЛҒАЛЫҚ КЕЛБЕТІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ЫҚПАЛ ЕТКЕН ФАКТОРЛАР.....	223
Рахимова А.А. СЕМЕЙ ҚЫЗДАР ПРОГИМНАЗИЯ МЕН ГИМНАЗИЯСЫНЫҢ ТАРИХЫНАН (1856-1917 ж.ж.).....	231
Серікқызы А. ХІХ-ХХ ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ ЖӘНЕ МӘДЕНИ- АҒARTУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ.....	243
Хайрулдаева А. ХІХ ҒАСЫРДЫҢ БІРІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚТАРДЫҢ ХИУА ЖӘНЕ ҚОҚАН ХАНДЫҚТАРЫМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫ ТУРАЛЫ ЖЫРАУЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДА.....	249

Хорват В.

ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ АРЖАН ТИПТЕС ҚОРҒАНДАРЫН ЗЕРТТЕУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....256

Шалагин А.В.

IV-XII ҒАСЫРЛАРДА ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕН ҚАЗАҚСТАНДА ХРИСТИАНДЫҚТЫҢ
ЕНУІ ТУРАЛЫ ТАРИХИ КӨЗДЕРІ (КЕЙІНГІ АНТИКАЛЫҚ КЕЗЕҢ,
ОРТАҒАСЫРЛАР).....267

СОДЕРЖАНИЕ

Атыгаев Н. ИСЛАМИЗАЦИЯ МОГУЛОВ (ПО СВЕДЕНИЯМ «ТАРИХ-И РАШИДИ»МИРЗА МУХАММАД ХАЙДАРА).....	8
Бейсегулова А. ЧИСЛЕННОСТЬ И ГЕОГРАФИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ КАРАЧАЕВСКОГО И БАЛКАРСКОГО ЭТНОСА В КАЗАХСТАНЕ.....	16
Бейсенов А. САРЫАРҚА – КӨНЕ МӘДЕНИЕТ ӨЛКЕСІ.....	25
Бейсенов А., Джумабекова Г., Базарбаева Г. ХУДОЖЕСТВЕННАЯ КУЛЬТУРА НАСЕЛЕНИЯ САРЫАРКИ В ЭПОХУ САКОВ.....	32
Белоус Г.С. О.А. ШКАПСКИЙ ОБ АГРАРНОЙ ПОЛИТИКЕ В КАЗАХСКОЙ СТЕПИ В КОНЦЕ XIX – НАЧАЛЕ XX ВВ.....	37
Досанова Р.Ш. Н.А. НАЗАРБАЕВ ГЕНЕРАТОР ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ».....	50
Досанова Р.Ш. НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕЯ "МӘҢГІЛІК ЕЛ" И ЕЕ РЕАЛИЗАЦИЯ ПО ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ РЕФОРМЕ.....	56
Есимова Ж.К. ЭТНОЯЗЫКОВЫЕ ПРОЦЕССЫ В УСЛОВИЯХ ДВУЯЗЫЧИЯ В ПЕРИОД ЦЕЛИНЫ.....	60
Есимова Ж.К. КУЛЬТУРНО-БЫТОВЫЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНИ ПЕРВОЦЕЛИННИКОВ.....	74
Женис Ж., А. Дияб Н. РОЛЬ ИРАНА В ОТНОШЕНИЯХ КАЗАХСТАНА СО СТРАНАМИ ЗАЛИВА: ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	85
Женис Ж., М. Атик Султан К. ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЫЕ ВЛИЯНИЕ ИРАНА В КАЗАХСТАН ПОСЛЕ НЕЗАВИСИМОСТИ.....	91
Иембекова М.О. ДИПЛОМАТИЧЕСКОЕ УРЕГУЛИРОВАНИЕ КОНФЛИКТА В СИРИИ И УЧАСТИЕ В НЕМ КАЗАХСТАНА.....	97
Исламбеккызы Ж. ПЕРЕСЕЛЕНЦЫ В ДЖАЛАГАШСКИЙ РАЙОН КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ В 1960 ГОДАХ.....	105
Исова Л.Т. ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ ЕВРАЗИЙСТВА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	110
Исова Л.Т. ГОСУДАРСТВА СЕВЕРНОЙ АФРИКИ И БЛИЖНЕГО ВОСТОКА НАКАНУНЕ НОВОЙ ПЕРИОДИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ.....	119
Исова Л.Т. СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚ-МОҢҒОЛ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ БАСЫМ-БАҒЫТТАРЫ.....	127

Калемшариев Е. ТЕОРИИ УЧЁНЫХ О ВРЕМЕНИ СОСЛОВИЯ «СОКРОВЕННОГО СКАЗАНИЯ МОНГОЛОВ».....	136
Камалов А.К., Сауданбекова Ш.Т. СУЕВЕРИЯ И ОБЫЧАЙ В НАЦИОНАЛЬНОМ МИРОВОЗРЕНИИ КАЗАХОВ И ЯПОНЦЕВ. СЕМИОТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	141
Картаева Т.Е. ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЕ ЗНАЧЕНИЯ ФОТОИСТОЧНИКОВ В ИСТОРИЧЕСКОМ ИССЛЕДОВАНИИ.....	146
Килыбаева П.К. МЕЖКУЛЬТУРНОЕ РАЗВИТИЕ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.....	155
Килыбаева П.К., Нурсултанова Л.Н. ПРОБЛЕМА ВОДНЫХ РЕСУРСОВ В РЕГИОНЕ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ.....	163
Кузембаева А.Б., Байкушикова Г.С. К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИЕ ИЗРАИЛЬСКОГО ЛОББИ В ФОРМИРОВАНИИ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОГО КУРСА США.....	172
Кузембай С.А. АБЛАЙ ХАН – СИМВОЛ СВОБОДЫ КАЗАХСКОГО НАРОДА (К ПРОБЛЕМЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»).....	178
Курманбаева К.С. ЖАЛОБЫ-ЗАЯВЛЕНИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ КАК ИСТОРИЧЕСКИЙ ИСТОЧНИК (20-30-ЕГ. XX В.).....	184
Макашева К.Н., Сейдахметова А.А. К ВОПРОСУ ПОЛИТИКИ ЮЖНО-АФРИКАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ В УСЛОВИЯХ АПАРТЕИДА.....	189
Макашева К.Н. КАЗАХСТАН-ФРАНЦИЯ: К ВОПРОСУ О СТРАТЕГИЧЕСКОМ ПАРТНЕРСТВЕ В XXI ВЕКЕ.....	199
Мейрманова Г.А., Жандыбаева С.С. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОЛЕВОЙ ЭТНОГРАФИИ.....	208
Мурзаходжаев К.М. ИСТОРИОГРАФИЯ ДЖАДИДСКОГО ДВИЖЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	215
Нургазы Д. ФАКТОРЫ, ПОВЛИЯВШИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ ЗИЯТА ШАКАРИМУЛЫ.....	223
Рахимова А.А. ИЗ ИСТОРИИ СЕМИПАЛАТИНСКОЙ ЖЕНСКАЯ ПРОГИМНАЗИИ И ГИМНАЗИИ (1856 – 1917 ГГ.).....	231
Сериккызы А. НАУЧНАЯ И КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ XIX-XX ВЕКА.....	243
Хайрулдаева А. ОТНОШЕНИЯ КАЗАХОВ С ХИВИНСКИМ И КОКАНДСКИМ ХАНСТВАМИ В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА В ТВОРЧЕСТВЕ ЖЫРАУ.....	249
Хорват В. ВОПРОСЫ ИССЛЕДОВАНИЯ КУРГАНОВ АРЖАНСКОГО ТИПА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	256

Шалагин А.В.

ИСТОРИЧЕСКИЕ ИСТОЧНИКИ ПО ВОПРОСУ ПРОНИКНОВЕНИЯ ХРИСТИАНСТВА В
ЦЕНТРАЛЬНУЮ АЗИЮ И В КАЗАХСТАН В IV-XII ВЕКАХ (ПОЗДНЯЯ АНТИКА,
СРЕДНИЕ ВЕКА).....267

CONTENTS

Atygaev N. THE ISLAMIZATION OF MOGHULS (ACCORDING TO MIRZA MUHAMMAD HAIDAR'S «TARIKH-I RASHIDI»).....	8
Beysegulova A. NUMBER AND GEOGRAPHICAL LOCATION OF KARACHAY AND BALKAR ETHNIC GROUPS IN KAZAKHSTAN.....	16
Beisenov A. SARYARKA - LAND OF ANCIENT CULTURE.....	25
Beisenov A., Jumabekova G., Bazarbayeva G. THE ART OF THE SARYARKA IN THE SAKA EPOCH.....	32
Belous G.S. O.A. SHKAPSKY ABOUT AGRARIAN POLICY IN THE KAZAKH STEPPE AT THE END OF XIX – THE BEGINNING OF THE XXTH CENTURIES.....	37
Dosanova Sh.R. N.A. NAZARBAYEV GENERATOR OF THE IDEA "MANGILIK EL".....	50
Dosanova Sh.R. THE NATIONAL IDEA "MANGILIK EL" AND ITS IMPLEMENTATION ON INSTITUTIONAL REFORM.....	56
Esimova K.Zh. ETHNO-LINGUISTIC PROCESSES IN THE CONDITIONS OF BILING IN THE PERIOD OF GOALINE.....	60
Esimova K.Zh. CULTURAL-CONDITIONAL CONDITIONS OF LIFE OF THE FIRST CHERRES.....	74
Zhengis Zh., A. Dyab N. THE ROLE OF IRAN IN RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND THE GULF COUNTRIES: HISTORICAL ANALYSIS.....	85
Zhengis Zh., M. Atik Sultan K. SPIRITUAL-CULTURAL INFLUENCE OF IRAN TO KAZAKHSTAN AFTER PURCHASING INDEPENDENCE.....	91
Iembekova M.O. DIPLOMATIC SETTLEMENT OF THE CONFLICT IN SYRIA AND THE PARTICIPATION OF KAZAKHSTAN.....	97
Islambekkyzy Zh. SETTLERS IN THE DZHALAGASH REGION OF THE KYZYLORDA IN THE 1960TH YEARS.....	105
Issova T.L. GEOPOLITICAL MEASUREMENTS OF EURASIANS' IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION.....	110
Issova T.L. THE STATES OF NORTH AFRICA AND THE MIDDLE EAST ON THE EVE OF NEW PERIODIC SYSTEM OF THE MODERN INTERNATIONAL RELATIONS.....	119
Issova T.L. PRIORITY THE DIRECTIONS OF THE KAZAKH-MONGOLIAN RELATIONS IN FOREIGN POLICY.....	127
Kalemshariv Y. SCIENTISTS THEORIES ON THE TIME OF COMPOSITION OF THE "SECRET HISTORY OF MONGOLS".....	136

Kamalov A.K., Saudanbekov Sh.T.	
THE RITUAL CULTURE OF KAZAKH AND JAPANESE IN NATIONAL WOLDVIEWS. SEMIOTIC ANALYZE.....	141
Kartaeva E.T.	
HISTORICAL AND CULTURAL SIGNIFICANCE OF PHOTOGRAPHIC SOURCES IN HISTORICAL RESEARCH.....	146
Kilybaeva P.K.	
INTERCULTURAL DEVELOPMENT IN CENTRAL ASIA AT THE PRESENT STAGE.....	155
Kilybaeva P.K., Nursultanova L.N.	
THE PROBLEM OF WATER RESOURCES IN CENTRAL ASIAN REGION: SOCIO-ECONOMIC ASPECTS.....	163
Kuzembayeva B.A., Baikushikova S.G.	
INFLUENCE OF THE ISRAEL LOBBY IN SHAPING US FOREIGN POLICY.....	172
Kuzembay S.A.	
ABLAH KHAN - A SYMBOL OF FREEDOM OF THE KAZAKH PEOPLE(TO THE PROBLEM OF NATIONAL IDEA "MANGILIK EL").....	178
Kurmanbayeva S.K.	
COMPLAINTS-APPLICATIONS OF POLITICAL REPRESSION AS A HISTORICAL SOURCE(20-30YEARS OF XX CENTURY).....	184
Makasheva N.K., Seidakhmetova A.A.	
TO THE QUESTION OF THE POLICY OF THE SOUTH AFRICAN REPUBLIC IN THE CONDITIONS OF APARTHEID.....	189
Makasheva N.K.	
KAZAKHSTAN-FRANCE: TO A QUESTION OF STRATEGIC PARTNERSHIP IN XXI A CENTURY.....	199
Meirmanova A.G., Zhandibaeva S.S.	
RELEVANCE AGAINST CYBERCRIME.....	208
Murzakhodzhaev M.K.	
HISTORIOGRAPHY OF THE JADID'S MOVEMENT IN KAZAKHSTAN.....	215
Nurgazy D.	
THE FACTORS THAT AFFECTED THE FORMATION OF ZIYAT SHAKARIMULY'S PERSONALITY.....	223
Rakhimova A.A.	
FROM THE HISTORY OF THE SEMIPALATINSK FEMALE PROGYMNASIUM AND GYMNASIUM (1856 – 1917).....	231
Serikqyzy A.	
SCIENTIFIC AND CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF THE KAZAKH INTELLECTUALS OF THE XIX-XX CENTURY.....	243
Khairuldaeva A.	
RELATIONS OF THE KAZAKHS WITH THE KHIVA AND KOKAND KHANATES IN THE FIRST HALF OF THE XIX CENTURY IN THE ART OF ZHYRAU.....	249
Horvath V.	
PROBLEMS OF THE RESEARCH OF THE KURGANS OF ARZHAN-TYPE OF CENTRAL ASIA.....	256
Shalagin A.B.	
HISTORICAL SOURCES ON THE PENETRATION OF CHRISTIANITY INTO CENTRAL ASIA AND KAZAKHSTAN IN THE IV-XII CENTURIES (LATE ANTIQUITY, MIDDLE AGES).....	267

EDU.E-HISTORY.KZ

Электрондық ғылыми журналы

2014. 1 (1)

Бас редактор: Әбжанов Х.М.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 30.03.2014.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 22,9.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР БҒМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТЖЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй